KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

NOTAT

Dato: 25. oktober 2013

Sag: MEDS-13/05331

Sagsbehandler: /STP/MNI/MST

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

ERHVERVS- OG VÆKSTMINISTERIET

NorgesGruppen Danmark ApS' erhvervelse af fælles kontrol sammen med KFI Erhvervsdrivende Fond over Dagrofa ApS

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen modtog den 18. april 2013 en almindelig anmeldelse af NorgesGruppen Danmark ApS' erhvervelse af fælles kontrol sammen med KFI Erhvervsdrivende Fond (herefter "KFI") over Dagrofa ApS (herefter "Dagrofa"), jf. konkurrencelovens § 12 b, stk. 1.

Anmeldelsen var fuldstændig den 23. maj 2013.

Parterne blev den 25. juni 2013 orienteret om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens beslutning om en særskilt undersøgelse af fusionen, jf. konkurrencelovens § 12 d, stk. 1, 2. pkt., med henblik på en nærmere vurdering af, hvorvidt visse begrænsninger var accessoriske til fusionen, jf. nedenfor under pkt. 4.

Parterne har oplyst, at NorgesGruppen Danmark ApS' erhvervelse af fælles kontrol sammen med KFI over Dagrofa også er blevet anmeldt til de færøske konkurrencemyndigheder, som har godkendt fusionen den 13. maj 2013. Endvidere har parterne oplyst, at de vil give meddelelse til de grønlandske konkurrencemyndigheder, når fusionen er gennemført, da fusionen også er meldepligtig i Grønland.

1. Transaktionen

Den anmeldte transaktion er aftalt ved en overdragelsesaftale indgået den 21. januar 2013 mellem NorgesGruppen Danmark ApS og Skandinavisk Holding A/S (herefter "Skandinavisk Holding") om NorgesGruppen Danmark ApS' (herefter "NG[1]") køb af Skandinavisk Holdings anparter i Dagrofa.

Samtidig med indgåelsen af overdragelsesaftalen har NG og KFI indgået en ejeraftale, som regulerer grundlaget og vilkårene for parternes besiddelse af anparter i Dagrofa.

[1] Betegnelsen "NG" bruges herefter både om NorgesGruppen-koncernen og selskabet NorgesGruppen Danmark ApS, der er stiftet i forbindelse med gennemførelsen af fusionen, og som formelt er det købende selskab. NorgesGruppen Danmark ApS ejes 100 pct. af NorgesGruppen Retail AS, der igen er ejet 100 pct. af NorgesGruppen ASA. Holdingselskabet Joh. Johannson AS ejer 69,24 pct. af aktierne i NorgesGruppen ASA.

NG erhverver ved den anmeldte transaktion 100 pct. af Skandinavisk Holdings anparter i Dagrofa.

Før transaktionens gennemførelse ejer Skandinavisk Holding 55 pct. af anparterne i Dagrofa, mens KFI ejer 45 pct. af anparterne. Skandinavisk Holding har i kraft af sin anpartsmajoritet enekontrol med Dagrofa.

Efter transaktionens gennemførelse vil ca. 41 pct. af anparterne i Dagrofa være ejet af A/S KFI-Detail og ApS KFI-Figros (A/S KFI-Detail og ApS KFI-Figros er ultimativt ejet af KFI), mens ca. 49 pct. af anparterne vil være ejet af NG. De resterende ca. 10 pct. af anparterne i Dagrofa vil være ejet af selvstændige SuperBest- og Spar-købmænd. De endelige ejerandele er afhængige af graden af tilslutning fra de selvstændige købmænd.

Ejeraftalen mellem NG og KFI giver parterne gensidig mulighed for at blokere for dispositioner, der er bestemmende for Dagrofas forretningspolitik. Sådanne dispositioner omfatter bl.a. […]. Ejeraftalen indebærer derfor, at KFI og NG efter transaktionen vil have fælles kontrol over Dagrofa i fusionskontrolretlig forstand.

Den ovenfor beskrevne transaktion indebærer et kontrolskifte og er omfattet af fusionsbegrebet, jf. konkurrencelovens § 12 a, stk. 1, nr. 2.

Parterne har herudover oplyst om følgende tre transaktioner, der alle sker som led i NG's erhvervelse af Skandinavisk Holdings anparter i Dagrofa:

(i) Dagrofa vil erhverve NG's ejerandel på 40 pct. af aktierne i KIWI Danmark A/S[2] (herefter "KIWI"), hvorefter Dagrofa vil eje 100 pct. af aktierne i KIWI.

Før transaktionen (NG's erhvervelse af Skandinavisk Holdings anparter i Dagrofa) har Skandinavisk Holding (gennem Dagrofa) og NG fælles kontrol over KIWI.[3] Efter transaktionen vil KFI og NG (gennem deres fælles kontrol over Dagrofa) have fælles kontrol over KIWI. KIWI er således både før og efter transaktionen underlagt fælles kontrol, men transaktionen medfører, at KFI træder ind i stedet for Skandinavisk Holding.

[2] KIWI Danmark A/S driver dagligvarekæden KIWI Minipris A/S, der består af 91 butikker, som alle er ejet af Dagrofa og NG i fællesskab.
[3] Fusionsanmeldelsen, fodnote 7.

Det er på baggrund af ovenstående Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at transaktionen indebærer et kontrolskifte i fusionskontrolretlig forstand.[4]

(ii) Dagrofa vil erhverve Spar-købmændenes aktier (50 pct.) i Spar Danmark A/S mod kontanter og anparter i Dagrofa, hvorefter Dagrofa vil eje 100 pct. af aktierne i Spar Danmark A/S.

Parterne har oplyst, at Spar-købmændene har et stærkt interessefællesskab som følge af deres indbyrdes og sammenfaldende interesser, og at dette altid er kommet til udtryk på generalforsamlingen i Spar Danmark A/S, hvor købmændene stort set altid har stemt samlet. Derfor kræver beslutninger på generalforsamlingen i praksis altid enighed mellem købmændene og Dagrofa.

Parterne har endvidere oplyst, at Spar-købmændene har flertal i bestyrelsen og derfor som udgangspunkt kan gennemtvinge beslutninger i bestyrelsen. Bestyrelsen er imidlertid kun beslutningsdygtig, når 3/4 af dens medlemmer er til stede, og i praksis betyder dette, at de af Dagrofa udpegede bestyrelsesmedlemmer kan blokere beslutninger i bestyrelsen ved at undlade at give møde. Beslutninger i bestyrelsen kræver derved reelt enighed mellem Dagrofa og Spar-købmændene.

Som følge af ovenstående er det parternes vurdering, at Spar Danmark A/S er underlagt Dagrofa og Spar-købmændenes fælles kontrol. Ved Dagrofas erhvervelse af Spar-købmændenes aktier vil denne fælles kontrol skifte til enekontrol.

Det er på baggrund af ovenstående Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at transaktionen indebærer et kontrolskifte i fusionskontrolretlig forstand.

(iii) Dagrofa vil erhverve SuperBest-varemærker, -aktiviteter og -aktiver i SuperBest a.m.b.a. mod kontant vederlag, hvorefter SuperBest a.m.b.a. planlægges likvideret.

Når der erhverves kontrol over aktiver, anses der kun at foreligge en fusion, hvis disse aktiver udgør et forretningsområde,

[4] Kommissionens konsoliderede meddelelse om jurisdiktion efter Rådets forordning (EF) Nr. 139/2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsoverdragelser (2008/C 95/01), pkt. 87.

der har et marked med en klart påviselig markedsomsætning.[5] Parterne har oplyst, at Dagrofa reelt erhverver hele det forretningsområde, som er indeholdt i SuperBest a.m.b.a. Styrelsen vurderer på den baggrund, at det Dagrofa erhverver fra SuperBest a.m.b.a. udgør et forretningsområde, der har et marked med en klart påviselig markedsomsætning, og derfor foreligger der en fusion.

Dagrofa ejer 26,47 pct. af SuperBest a.m.b.a. Resten ejes af de selvstændige SuperBest-købmænd.

Det fremgår af SuperBest a.m.b.a.'s vedtægter, at ingen andelshaver på generalforsamlingen kan afgive stemme for mere end 5 pct. af den samlede andelskapital, samt at beslutninger på generalforsamlingen træffes ved simpelt stemmeflertal, medmindre loven eller vedtægterne foreskriver særlige regler om repræsentation og majoritet. Der er alene i vedtægterne foreskrevet et særligt majoritetskrav vedrørende vedtægtsændringer, kapitalforhøjelse og likvidering.

SuperBest a.m.b.a.'s bestyrelse består af 8 medlemmer, hvoraf Dagrofa har udpeget 2 medlemmer, og de resterende 6 medlemmer er valgt på generalforsamlingen ved simpelt flertal. Bestyrelsen træffer beslutninger ved simpelt stemmeflertal og er beslutningsdygtig, hvis mere end halvdelen af medlemmerne er til stede. Der er ikke efter vedtægterne forhold, der kræver vedtagelse med kvalificeret majoritet.

Som følge af ovenstående er det parternes vurdering, at Dagrofa hverken har positiv eller negativ kontrol over SuperBest a.m.b.a. Ifølge parterne vil Dagrofa, ved erhvervelsen af SuperBest-varemærker, -aktiviteter og -aktiver i SuperBest a.m.b.a., gå fra ikke at have del i kontrollen til at opnå enekontrol.

På baggrund af ovenstående er det Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at transaktionen indebærer et kontrolskifte i fusionskontrolretlig forstand.

De ovenfor beskrevne transaktioner indebærer hver især et kontrolskifte og udgør dermed fusioner, jf. konkurrencelovens § 12 a, stk. 1, nr. 2.

[5] Kommissionens konsoliderede meddelelse om jurisdiktion efter Rådets forordning (EF) Nr. 139/2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsoverdragelser (2008/C 95/01), pkt. 24.

2. Jurisdiktion

I forbindelse med NG's erhvervelse af Skandinavisk Holdings anparter i Dagrofa er de deltagende virksomheder NG, KFI og Dagrofa.

I forbindelse med Dagrofas erhvervelse af NG's aktier i KIWI (transaktion (i)) er de deltagende virksomheder NG, KFI og KIWI.

I forbindelse med Dagrofas erhvervelse af Spar-købmændenes aktier i Spar Danmark A/S (transaktion (ii)) er de deltagende virksomheder NG, KFI og Spar Danmark A/S.

I forbindelse med Dagrofas erhvervelse af SuperBest-varemærker, -aktiviteter og -aktiver der findes i SuperBest a.m.b.a. (transaktion (iii)), er de deltagende virksomheder NG og KFI.

Parterne har oplyst, at NG's omsætning i Danmark i det seneste regnskabsår udgjorde ca. […] kr.[6], mens KFI's omsætning udgjorde ca. […] kr., og Dagrofas omsætning udgjorde ca. 20 mia. kr.

Parterne har oplyst, at Spar Danmark A/S og KIWI's omsætning i Danmark i det seneste regnskabsår udgjorde henholdsvis ca. 217 mio. kr. og ca. 1,4 mia. kr. Parterne har yderligere oplyst, at den omsætning, der er tilknyttet de varemærker, aktiviteter og aktiver, der overdrages fra SuperBest a.m.b.a., svarer til omsætningen i SuperBest a.m.b.a., som i det seneste regnskabsår udgjorde ca. 7 mia. kr.

Eftersom de deltagende virksomheders samlede årlige omsætning i Danmark overstiger omsætningstærsklerne i konkurrencelovens § 12, stk. 1, nr. 1, for hver af de ovenstående transaktioner, er der tale om fusioner omfattet af reglerne om fusionskontrol i konkurrencelovens kapitel 4. Fusionerne er derfor anmeldelsespligtige til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og må ikke gennemføres før Konkurrencerådet eller Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har godkendt dem.

Flere transaktioner kan behandles som én samlet fusion, hvis transaktionerne er nært knyttet til hinanden, fordi de er sammenkædet ved en betingelse, og hvis det i sidste instans er de(n) samme virksomhed(er), der erhverver kontrollen med en eller flere virksomheder.[7]

Det fremgår af aftalerne, der ligger til grund for de respektive transaktioner, at transaktion (i) er betinget af NG's erhvervelse af Skandinavisk

[6] […]

[7] Beslutning af 18. juni 1998 i sag IV/M.1188, Kingfisher/Wegert/ProMarket og Kommissionens konsoliderede meddelelse om jurisdiktion efter Rådets forordning (EF) Nr. 139/2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsoverdragelser (2008/C 95/01), pkt. 38-47.

Holdings anparter i Dagrofa, og at transaktion (ii) og (iii) er en forudsætning for NG's erhvervelse af Skandinavisk Holdings anparter i Dagrofa.

Det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at der foreligger en sådan indbyrdes afhængighed mellem de ovennævnte transaktioner, idet de juridisk er betinget af hinanden, at ingen af transaktionerne vil blive gennemført uden de andre. Eftersom det i sidste instans er NG og KFI der, gennem ejerskab og fælles kontrol over Dagrofa, erhverver kontrollen over virksomhederne, udgør de ovennævnte transaktioner én samlet fusion.

3. Parterne og deres aktiviteter

NG's kernevirksomhed er engros- og detailvirksomhed inden for dagligvarehandel i Norge. I Danmark driver NG discountkæden KIWI, der inden transaktionen er etableret som et joint venture mellem NG og Dagrofa.

KFI driver aktiviteter med besiddelse og finansiering af ejendomme inden for dagligvaresektoren. KFI's formål er blandt andet at understøtte den frie købmandssektor i Danmark ved at tilvejebringe erhvervslokaler til butikkerne, og stille forskellige garantier i forbindelse hermed. […].

Dagrofa er moderselskab i Dagrofa-koncernen[8], hvis primære aktiviteter omfatter indkøb og videresalg af dagligvarer til supermarkeder i Danmark, Grønland, Island og Færøerne gennem SuperGros A/S og til foodservicevirksomheder gennem Foodservice Danmark A/S. Dagrofa ejer og driver desuden 16 detailbutikker som indgår i Spar-kæden[9], 29 detailbutikker som indgår i SuperBest-kæden[10] og detailbutikker i KIWI-kæden[11].

4. Samtidigt indgåede aftaler

Parterne påtænker som en del af fusionen at omstrukturere og effektivisere både Dagrofa og de eksisterende kædestrukturer i SuperBest- og Sparkæderne.

Omstruktureringerne vil efter det oplyste indebære, at opgavefordelingen i Dagrofa-koncernen ændres, samt at den nuværende segmenterede organisation i kæderne vil blive omdannet til en centraliseret struktur i Dagrofa.

---

[8] Dagrofa ejer 97 pct. af aktierne i SuperGros A/S, 100 pct. af aktierne i Dreisler Storkøb A/S, 100 pct. af aktierne i Foodservice Danmark A/S, 60 pct. af aktierne i KIWI, 50 pct. af aktierne i Spar Danmark A/S, ca. 26 pct. af andelskapitalen i SuperBest a.m.b.a. og 86 pct. af aktierne i Pisiffik A/S.

[9] Spar-kæden består af 472 butikker fordelt landet over, som omfatter Euro Spar-butikker, Super Spar-butikker, Spar-butikker og Kwik Spar-butikker.

[10] SuperBest-kæden består af 92 butikker fordelt landet over.

[11] Se note 2.

Som led i omstruktureringerne vil kædemedlemsaftalerne i både Spar- og SuperBest-kæderne blive ændret. Kædemedlemsaftalerne har hidtil været aftalt i de enkelte kæder, men Dagrofa vil sammen med det relevante profilhus (en division i Dagrofa) indgå nye kædemedlemsaftaler direkte med de selvstændige købmænd til erstatning for de tidligere kædemedlemsaftaler. Aftalerne vil være identiske for hhv. Spar- og SuperBest-købmændene.

Kædemedlemsaftalerne indeholder bl.a. vilkår om informationsudveksling, indkøbs- og sortimentsforpligtelser, forkøbsrettigheder samt varighed og opsigelse af aftalerne. Herudover har Dagrofa, som led i omstruktureringerne, bl.a. aftalt med de selvstændige købmænd i Spar- og SuperBest-kæderne at Dagrofa fremover vil fastsætte og udsende vejledende priser for kæderne.

4.1. Vurdering af samtidigt indgåede aftaler

Alle aftaler som gennemfører fusionens hovedformål, herunder aftaler om salg af en virksomheds aktier eller aktiver, udgør en integreret del af fusionen.

Ud over sådanne aftaler kan fusionsparterne indgå andre aftaler, der ikke er en del af fusionen, men som kan begrænse parternes handlefrihed på markedet. Hvis disse aftaler indeholder accessoriske begrænsninger, er de automatisk omfattet af beslutningen om godkendelse af fusionen. Hvis aftalerne ikke er accessoriske i forhold til fusionen, kan de vurderes selvstændigt efter konkurrencelovens § 6 og/eller § 11.[12]

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer umiddelbart, at aftalerne om omstrukturering af Dagrofa og købmandskæderne samt de nye kædemedlemsaftaler giver anledning til konkurrencemæssige betænkeligheder. Derfor er det afgørende at vurdere, hvorvidt disse aftaler er accessoriske i forhold til fusionen.

En begrænsning er accessorisk, hvis den er *direkte knyttet til og nødvendig for fusionens gennemførelse*. Det er således afgørende, om begrænsningerne, som følger af aftalerne om omstrukturering af Dagrofa og købmandskæderne og af kædemedlemsaftalerne, er nødvendige for at gennemføre fusionens hovedformål, og om de er strengt begrænsede til dette formål.

En begrænsning er ikke direkte knyttet til eller nødvendig for fusionens gennemførelse, blot fordi fusionsparterne anser den for at være det. Det er

[12] Kommissionens meddelelse om konkurrencebegrænsninger, der er direkte knyttet til og nødvendige for gennemførelsen af fusioner (2005/C 56/03), pkt. 7 og 10.

heller ikke tilstrækkeligt, at aftalen, der indeholder begrænsningen, er indgået i samme kontekst eller på samme tidspunkt som fusionen. Begrænsningen skal være økonomisk knyttet til hovedtransaktionen og tage sigte på at lette en gnidningsløs overgang til den ændrede virksomhedsstruktur efter fusionen.[13]

En aftale er kun *nødvendig* for fusionens gennemførelse, når fusionen ikke kan gennemføres uden aftalen, eller kun kan gennemføres på mere risikobetonede vilkår, med betydelig højere omkostninger, over en længere periode eller med langt større vanskeligheder.

Det skal således både undersøges, om begrænsningen, der er indeholdt i aftalen, er objektivt nødvendig for gennemførelsen af hovedtransaktionen, og om begrænsningen står i rimeligt forhold til fusionen, og således ikke rækker ud over, hvad der er nødvendigt for gennemførelsen af fusionen.

Aftaler, som er nødvendige for en fusions gennemførelse, tager typisk sigte på at beskytte værdien af de overførte aktiver, at sikre fortsatte leverancer efter opløsning af en tidligere virksomhed, eller at give mulighed for at starte en ny virksomhed.[14]

Styrelsen vurderer, at aftalerne om omstrukturering af Dagrofa og købmandskæderne samt kædemedlemsaftalerne ikke er direkte knyttede til og nødvendige for fusionen, da gennemførelsen af selve fusionstransaktionen ikke vil ske på langt mere risikobetonede vilkår, såfremt aftalerne om omstruktureringerne og kædemedlemsaftalerne ikke effektueres sideløbende.

Derudover har parterne, efter styrelsens vurdering, ikke fremsat argumenter, som begrunder, at aftalerne om omstrukturering af Dagrofa og købmandskæderne samt kædemedlemsaftalerne er direkte knyttet til og nødvendige for gennemførelsen af selve fusionstransaktionen.

På denne baggrund vurderer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, at aftalerne om omstrukturering af Dagrofa og købmandskæderne samt de nye kædemedlemsaftaler ikke er accessoriske i forhold til den anmeldte fusion. Aftalerne er således ikke omfattet af nærværende beslutning om god-

[13] Rettens dom i sag T-112/99, af 18. september 2001, Métropole télévision (M6) mod Kommissionen, pr. 106, Domstolens dom af 11. juli 1985 i sag 42/84, Remia B.V. m.fl. mod Kommissionen, pr. 20, og Kommissionens meddelelse om konkurrencebegrænsninger, der er direkte knyttet til og nødvendige for gennemførelsen af fusioner (2005/C 56/03), særligt pkt. 11 og 12.

[14] Kommissionens meddelelse om konkurrencebegrænsninger, der er direkte knyttet til og nødvendige for gennemførelsen af fusioner (2005/C 56/03), særligt pkt. 13.

kendelse af fusionen, men er behandlet særskilt på Konkurrencerådets møde den 23. oktober 2013[15].

5. De relevante markeder

For at vurdere, om en fusion hæmmer den effektive konkurrence, er det nødvendigt at afgrænse de relevante markeder, som fusionen kan berøre.

Vurderingen af fusionen skal kun foretages på de berørte markeder. Et berørt marked er ethvert produktmarked, hvor to eller flere af de deltagende virksomheder opererer, og, uanset fusionen, individuelt eller tilsammen har en markedsandel på 15 pct. eller derover samt ethvert vertikalt forbundet eller tilstødende produktmarked, hvor en eller flere af fusionsparterne opererer, og hvor de individuelt eller tilsammen har en markedsandel på mindst 25 pct.[16]

Nedenfor afgrænses de for denne fusion relevante produktmarkeder samt de relevante geografiske markeder.

5.1. Markedsafgrænsning

Parterne har oplyst, at NG, Dagrofa, KIWI, Spar Danmark A/S og SuperBest a.m.b.a. hver især er aktive på dele af dagligvaremarkedet, og at de relevante markeder for fusionen er:

- Et dansk dagligvareindkøbsmarked
- Et dansk dagligvaregrossistmarked
- Et dansk dagligvaredetailmarked

KFI er ikke aktiv på nogen af de ovenstående markeder.

5.1.1. Dagligvareindkøbsmarkedet

5.1.1.1. Det relevante produktmarked

Ifølge parterne kan der afgrænses et marked for indkøb af dagligvarer, der omfatter handlen mellem leverandørerne og deres kunder, herunder især grossisterne (eksempelvis SuperGros A/S og Reitan Distribution A/S) og kapitalkæder med integreret grossistfunktion (eksempelvis Aldi Marked A/S, Lidl Danmark A/S, Coop Danmark A/S og Dansk Supermarked A/S).

[15] Konkurrencerådets afgørelse af 23. oktober 2013, Aftaler om omstrukturering af kædesamarbejde i Dagrofa ApS.
[16] Bekendtgørelse nr. 1005 af 15. august 2013 om anmeldelse af fusioner, bilag 1, nr. 7.

Konkurrencerådet har tidligere fundet, at dagligvareindkøbsmarkedet udgør et separat produktmarked.[17] Rådet fandt i denne afgørelse, at indkøbsmarkedet kunne afgrænses til samtlige produkter, der tjener til forsyning af supermarkeder mv.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer, at der kan afgrænses et separat dagligvareindkøbsmarked. Den præcise definition af produktmarkedet kan imidlertid stå åben i denne sag, da den påtænkte fusion, uanset markedsafgrænsning, ikke giver anledning til betænkeligheder med hensyn til konkurrencen på det danske dagligvareindkøbsmarked.

5.1.1.2. Det relevante geografiske marked
Det er ifølge parterne relevant at afgrænse dagligvareindkøbsmarkedet som nationalt.

Konkurrencerådet har i tidligere afgørelser afgrænset dagligvareindkøbsmarkedet som nationalt.[18] Rådet har bl.a. lagt vægt på, at leverandørerne til dagligvaremarkedet gennemgående er danske virksomheder inkl. danske importører af udenlandske varer. Når der indkøbes hos internationale producenter, sker det oftest gennem disses danske selskaber.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer, at dagligvareindkøbsmarkedet også i denne sag kan afgrænses til Danmark. Styrelsen har dog ikke i denne sag foretaget en endelig geografisk afgrænsning af dagligvareindkøbsmarkedet, da den påtænkte fusion, uanset markedsafgrænsning, ikke giver anledning til betænkeligheder med hensyn til konkurrencen på det danske dagligvareindkøbsmarked.

5.1.2. Dagligvaregrossistmarkedet

5.1.2.1. Det relevante produktmarked
Ifølge parterne kan der afgrænses et marked for grossisternes salg af dagligvarer til supermarkeder mv., der også omfatter de grossistfunktioner, der udøves internt i de vertikalt integrerede kapitalkæder, herunder Coop Danmark A/S og Dansk Supermarked A/S.

På den baggrund mener parterne, at de væsentligste aktører på dagligvaregrossistmarkedet, foruden Dagrofa, består af Reitan Distribution A/S, Metro Cash & Carry Denmark ApS, Sügro-grossisterne samt Coop Danmark A/S og Dansk Supermarked A/S, der alle kan betegnes som fuldsortimentsgrossister eller sidestilles hermed. Parterne anfører ligeledes, at discountkæderne Aldi og Lidl begge har faciliteter til at kunne levere til andre end egne butikker ligesom en række specialgrossister.

[17] Konkurrencerådets afgørelse af 29. september 2004, Dagrofa A/S' overtagelse af aktierne i ISO-ICA A/S.
[18] Ibid.

Konkurrencerådet har senest i forbindelse med omstruktureringen af kædesamarbejdet i Dagrofa[19] overvejet at inkludere omsætning fra kapitalkæderne i opgørelsen af omsætningen på dagligvaregrossistmarkedet. Rådet vurderede umiddelbart, at dagligvaregrossistmarkedet omfatter grossistsalg til selvstændige købmænd eksklusiv brugsforeninger, men at den interne grossistomsætning i kapitalkæderne ikke er omfattet. I den konkrete sag blev der dog ikke foretaget en endelig afgrænsning af dagligvaregrossistmarkedet.

Den præcise afgrænsning af produktmarkedet kan dog stå åben i denne sag, da den påtænkte fusion, uanset markedsafgrænsning, ikke giver anledning til betænkeligheder med hensyn til konkurrencen på dagligvaregrossistmarkedet.

5.1.2.2. Det relevante geografiske marked
Konkurrencerådet har tidligere afgrænset dagligvaregrossistmarkedet som nationalt[20] og har i øvrigt fundet, at fuldsortimentsgrossisthandel med dagligvarer til købmænd i praksis stort set udelukkende forekommer inden for Danmarks grænser.[21]

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har i denne sag ikke foretaget en endelig geografisk afgrænsning af dagligvaregrossistmarkedet, da den påtænkte fusion, uanset markedsafgrænsning, ikke giver anledning til betænkeligheder med hensyn til konkurrencen på dagligvaregrossistmarkedet.

5.1.3. Dagligvaredetailmarkedet

5.1.3.1. Det relevante produktmarked
Ifølge parterne bør det relevante marked afgrænses som markedet for detailsalg af dagligvarer til den endelige forbruger fra dagligvarebutikker.

I flere sager[22] har Konkurrencerådet fundet, at der kan afgrænses et dagligvaredetailmarked. I senere afgørelser er dagligvaredetailmarkedet afgrænset til at omfatte ”*salg til den endelige forbruger gennem dagligvarebutikker*” [23], men det er uafklaret hvorvidt dette marked, udover salg fra

[19] Konkurrencerådets afgørelse af 23. oktober 2013, Aftaler om omstrukturering af kædesamarbejde i Dagrofa ApS.
[20] Konkurrencerådets afgørelse af 29. september 2004, Dagrofa A/S' overtagelse af aktierne i ISO-ICA A/S.
[21] Konkurrencerådets afgørelse af 30. august 2007, SuperGros’ Samhandelsbetingelser.
[22] Eksempelvis Konkurrencerådets afgørelse af 28. marts 2001, Netto A/S’ overtagelse af SUMA Dagligvarer A/S og Konkurrencerådets afgørelse af 29. september 2004, Dagrofas overtagelse af ISO-ICA.
[23] Eksempelvis Konkurrencestyrelsens afgørelse af 18. juni 2008, NorgesGruppen ASA's erhvervelse af 40 pct. af aktiekapitalen i Alta Discount A/S (KIWI Danmark A/S)

supermarkeder, discountbutikker og stormagasiner, også inkluderer salg af dagligvarer fra kiosker, servicestationer m.v.[24]

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har i forbindelse med behandlingen af denne fusion ikke foretaget en endelig afgrænsning af det relevante produktmarked, da den påtænkte fusion, uanset markedsafgrænsning, ikke giver anledning til betænkeligheder med hensyn til konkurrencen på dagligvaredetailmarkedet.

5.1.3.2. Det relevante geografiske marked
Ifølge parterne bør dagligvaredetailmarkedet afgrænses som nationalt.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har tidligere afgrænset det relevante geografiske marked til Danmark[25].

Den præcise afgrænsning af det geografiske marked i denne sag kan dog stå åben, da den påtænkte fusion, uanset markedsafgrænsning, ikke giver anledning til betænkeligheder med hensyn til konkurrencen på dagligvaredetailmarkedet.

5.1.4. Konklusion på markedsafgrænsning
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer umiddelbart, at der kan afgrænses et dansk dagligvareindkøbsmarked, et dansk dagligvaregrossistmarked og et dansk dagligvaredetailmarked.

Eftersom fusionen ikke vil hæmme den effektive konkurrence betydeligt, uanset markedsafgrænsningen, har styrelsen dog ikke foretaget en endelig vurdering af de for sagen relevante produktmarkeder og den geografiske afgrænsning af disse.

5.2. De berørte markeder
Dagligvareindkøbsmarkedet, dagligvaregrossistmarkedet og dagligvaredetailmarkedet er vertikalt forbundne.

Dagrofa er aktiv på alle tre markeder.

---

og Konkurrencestyrelsens afgørelse af 12. juni 2008, Dagrofa A/S' overtagelse af samtlige aktier i Fog Anlæg A/S samt herunder Fog Fødevarer A/S (Konkurrencerådets møde den 24. september 2008).

[24] Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse af 2. maj 2012, Dagrofa A/S' overtagelse af Nærum Stormarked A/S.

[25] Eksempelvis Konkurrencestyrelsens afgørelse af 18. juni 2008, NorgesGruppen ASA's erhvervelse af 40 pct. af aktiekapitalen i Alta Discount A/S (KIWI Danmark A/S) (Konkurrencerådets møde den 24. september 2008).

NG er før fusionen aktiv på dagligvaredetailmarkedet, som følge af sin ejerandel på 40 pct. af aktierne i KIWI, men er hverken aktiv på dagligvareindkøbsmarkedet eller dagligvaregrossistmarkedet i Danmark.

Der er således kun et horisontalt overlap på dagligvaredetailmarkedet, hvor parternes kombinerede markedsandel ifølge parterne dog ikke overstiger 15 pct. [26]

Ifølge parterne har Dagrofa imidlertid en markedsandel der overstiger 25 pct. på dagligvaregrossistmarkedet, som er et tidligere omsætningsled i forhold til dagligvaredetailmarkedet – hvor NG også er aktiv – og et senere omsætningsled i forhold til dagligvareindkøbsmarkedet, og der er således vertikale overlap på disse markeder. På baggrund heraf udgør dagligvareindkøbsmarkedet, dagligvaregrossistmarkedet og dagligvaredetailmarkedet de berørte markeder[27], hvor der skal foretages en konkurrenceretlig vurdering af fusionen.

6. Vurdering af fusionen

Fusionskontrollen består i en undersøgelse af, om fusionen vil hæmme den effektive konkurrence betydeligt.

6.1. Horisontale virkninger

Fusionen medfører som nævnt alene et horisontalt overlap mellem NG og Dagrofa på *dagligvaredetailmarkedet.*

Det fremgår af Kommissionens retningslinjer for vurdering af horisontale fusioner[28], at markedsandele og koncentrationsgrad på et marked giver indikationer om, hvornår fusioner kan være konkurrenceretligt problematiske.

Ifølge retningslinjerne, udgør det et indicium for, at den effektive konkurrence ikke hæmmes ved en fusion, når den fusionerede virksomhed efter fusionen vil have en markedsandel, som ikke overstiger 25 pct.

Endvidere følger det af retningslinjerne, at det er *"usandsynligt, at Kommissionen vil påvise horisontale konkurrencemæssige problemer ved et HHI efter fusionen på mellem 1000 og 2000 og et delta under 250, eller et HHI efter fusionen på over 2000 og et delta under 150 (…)"*.[29]

[26] Bekendtgørelse nr. 1005 af 15. august 2013 om anmeldelse af fusioner, bilag 1, nr. 7.
[27] Ibid.
[28] Kommissionens retningslinjer for vurdering af horisontale fusioner efter Rådets forordning om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser (2004/C 31/03)
[29] Ibid. pkt. 20

Tabel 1 – Markedsandele og ændringer i HHI

	Dagligvareindkøbs-markedet	**Dagligvaregrossist-markedet**	**Dagligvaredetail-markedet**
Markedets størrelse, mia. kr.	n.a.	30,1 – 41,5[1]	103,9 – 117,9[2]
Dagrofas markedsandel før fusion	[10-20] pct.	[30-40] – [50-60][1] pct.	[0-5] – [0-5] [2] pct.
NG's markedsandel før fusion	0 pct.	0 pct.	[0-5] – [0-5] pct.
NG og Dagrofas kombinerede markedsandel efter fusionen	[10-20] pct.	[30-40]-[50-60][1] pct.	[0-5]-[0-5][2] pct.
HHI før fusion	[2.000-3.000]	[2.000-3.000] – [3.000-4.000][1]	[2.000.3.000][3]
HHI efter fusion	[2.000-3.000]	[2.000-3.000] – [3.000-4.000][1]	[2.000-3.000]
Ændring i HHI	0	0	3

1: Alt efter om Coops og specialgrossisternes omsætning samt Dagrofas salg til Dagrofa-ejede butikker inkluderes eller ej.

2: Alt efter om salget til kiosker, tankstationer og specialhandlere medregnes.

3: Da kioskers, tankstationers og specialhandleres markedsandele ikke kendes, er det antaget, at de alle er uafhængige aktører, der konkurrerer med hinanden. Deres markedsandel er derfor så lille hver især, at det ikke påvirker beregningen af HHI. Antagelsen er upræcis, men påvirker ikke vurderingen af fusionen.

Kilde: Fusionsparterne samt årsrapporter

Som det fremgår af ovenstående tabel er NG og Dagrofas kombinerede markedsandel efter fusionen på dagligvaredetailmarkedet [0-5] – [0-5] pct. Parternes beskedne kombinerede markedsandel udgør i sig selv et indicium for, at den effektive konkurrence ikke vil hæmmes ved fusionen.

Endvidere fremgår det af tabellen, at HHI efter fusionen vil være over 2000, men at delta vil være langt under 150. Som følge heraf er det ligeledes usandsynligt, at fusionen vil medføre horisontale konkurrencemæssige problemer.

På baggrund af ovenstående er det Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at fusionen ikke vil medføre horisontale virkninger, der vil hæmme den effektive konkurrence betydeligt på dagligvaredetailmarkedet.

6.2. Vertikale virkninger

Fusionen medfører som nævnt vertikale overlap på dagligvareindkøbsmarkedet, dagligvaregrossistmarkedet og dagligvare detailmarkedet.

Vertikale fusioner kan hæmme den effektive konkurrence betydeligt på to måder. Dette kan enten ske gennem *ikke-koordinerede virkninger*, der principielt kan opstå, når en vertikal fusion hindrer eller fjerner faktiske eller potentielle konkurrenters adgang til forsyninger eller markeder (afskærmning) og derved mindsker deres evne og/eller incitament til at konkurrere. Det kan også ske ved *koordinerede virkninger*, der opstår, når fusionen ændrer konkurrencen på en sådan måde, at det bliver langt mere sandsynligt, at virksomheder, der ikke tidligere koordinerede deres adfærd, nu vil forsøge en sådan koordinering og forhøje priserne eller på anden måde skade den effektive konkurrence.[30]

På *dagligvareindkøbsmarkedet* har Dagrofa ifølge parterne en markedsandel på [10-20] pct.

På *dagligvaregrossistmarkedet* har Dagrofa ifølge parterne en markedsandel, der varierer fra [30-40] pct. til [50-60] pct., alt efter om Coops grossistsalg på 10,8 mia. kr. til de selvstændige brugsforeninger og Dagrofas salg på anslået […] kr. til Dagrofa-ejede butikker medregnes eller ej.

NG er aktiv på *dagligvaredetailmarkedet* gennem sine butikker i KIWI Minipris-kæden[31], der hidtil har foretaget alle indkøb hos Dagrofa (SuperGros A/S).

Fusionen vil ikke medføre en ændring af Dagrofas samlede markedsandel på hhv. dagligvareindkøbsmarkedet og dagligvaregrossistmarkedet. På dagligvaredetailmarkedet vil Dagrofas markedsandel alene forøges helt ubetydeligt. På den baggrund er det Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at fusionen ikke vil medføre vertikale virkninger, der vil hæmme den effektive konkurrence betydeligt på disse markeder.

6.3. Samlet vurdering

På baggrund af de foreliggende oplysninger, er det Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at fusionen ikke vil hæmme den effektive konkurrence betydeligt på det danske dagligvareindkøbsmarked, det danske dagligvaregrossistmarked og det danske dagligvaredetailmarked.

7. Konklusion

Det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at NG's erhvervelse af fælles kontrol sammen med KFI over Dagrofa samt

(i) Dagrofas erhvervelse af NG's aktier i KIWI
(ii) Dagrofas erhvervelse af Spar-købmændenes aktier i Spar Danmark A/S

[30] Kommissionens retningslinjer for vurdering af ikke-horisontale fusioner efter Rådets forordning om kontrol med fusioner og virksomhedsoverdragelser, pkt. 17-19
[31] KIWI Minipris A/S drives af KIWI Danmark A/S

(iii) Dagrofas erhvervelse af SuperBest-varemærker, -aktiviteter og -aktiver i SuperBest a.m.b.a.

ikke vil hæmme den effektive konkurrence betydeligt.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har derfor godkendt fusionerne, jf. konkurrencelovens § 12 c, stk. 1, jf. stk. 2.

Aftalerne om omstrukturering af Dagrofa og købmandskæderne samt de nye kædemedlemsaftaler er ikke omfattet af nærværende beslutning om godkendelse af fusionerne.

Godkendelsen er givet under forudsætning af, at de oplysninger, der kan tilskrives de deltagende virksomheder, er korrekte, jf. konkurrencelovens § 12 f, stk. 1, nr. 1.